

Vastaus kirjalliseen kysymykseen nauhoittamisen kieltämisestä oikeuden istunnossa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Juha Mäenpään /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 464/2025 vp:

Onko oikeudenkäynnin istuntoon osallistuvalla, esimerkiksi kuultavana olevalla yhdenvertaisuusvaltuutetulla, oikeudellista perustetta kieltää puheenvuoronsa nauhoittaminen ja

miten on mahdollista, että yhdenvertaisuusvaltuutettu on puolustamassa oikeudessa syrjinnästä syytettyjä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva, itsenäinen ja riippumaton viranomainen. Yhdenvertaisuusvaltuutetusta tehtävänä on muun muassa valvoa yhdenvertaisuuslain noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä yleisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää.

Yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaisesti yhdenvertaisuusvaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Valtuutettu on siten ratkaisu- ja muussa toiminnassaan riippumaton muiden tahojen kuten viranomaisten tai eri intressiryhmien samoin kuin ratkaistavana olevan asian osapuolten vaikutuksesta (HE 19/2014 vp, s. 94). Esimerkiksi oikeusministeriö ei voi vaikuttaa siihen, millaisia lausuntoja yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa. Viime kädessä yhdenvertaisuusvaltuutetun, kuten muidenkin viranomaisten, toiminnan lainmukaisuutta valvovat ylimmät laillisuusvalvojat, eli eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri.

Oikeusministeri tai oikeusministeriö ei ota kantaa lain soveltamiseen yksittäisissä rikosasioissa. Yleisellä tasolla voidaan todeta seuraavaa. Yhdenvertaisuuslain 27 §:n mukaan tuomioistuimen on sen käsiteltävänä olevassa, yhdenvertaisuuslain soveltamista koskevassa asiassa varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi siltä osin kuin asia kuuluu valtuutetun toimivaltaan. Yhdenvertaisuusvaltuutettua ei mainitun lainkohdan nojalla kuulla oikeudenkäynnissä asiantuntijana eikä todistelutarkoituksessa, joten siihen ei sovelleta oikeudenkäymiskaaren 22 luvun 6 §:ää, jossa säädetään suullisen todistelun tallentamisesta oikeudenkäynnissä. Sikäli

kun kysymys koskee sitä, voiko tuomioistuin nauhoittaa tämänkaltaisen puheenvuoron, tämä on sellainen oikeudenkäynnin järjestämiseen liittyvä seikka, josta ei ole säädetty erikseen ja joka kuuluu tuomioistuimen harkintavaltaan.

Helsingissä 8.1.2026

Oikeusministeri Leena Meri

VN/38857/2025-OM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: